
Literatura historiogràfica i retòrica del poder a la Barcelona del Quatrecent

Pol Serrahima i Bàlius, Universitat de Lleida

Al llarg de bona part de l'Edat Mitjana, els únics discursos històrics que van gaudir de difusió van ser els lligats directament a les cancelleries reials. Però des de mitjan segle XIV, i sobretot durant el segle XV, la literatura historiogràfica va viure un esclat de formes i gèneres sense precedents, va captar més vivament que mai l'atenció d'amplis grups socials i, pel camí, va fer-se autònoma respecte dels poders monàrquics. Aquesta proliferació d'emissors de textos historiogràfics va anar directament lligada a la multiplicació dels discursos històrics.

Al nostre país, l'emergència del municipi de Barcelona com a pol importantíssim de poder, esdevinguda justament alhora que es donava aquest procés, va fer que apareguessin molts discursos al voltant de la imatge històrica de la ciutat. El municipi mateix va promoure una visió de l'urbs com a objecte històric diferenciat confeint textos com el *Manual de Novells Ardits* o el *Llibre de les Solemnitats*, per exemple. Al costat d'aquests, n'hi hagué d'altres que també contenien discursos sobre la ciutat, com ara els *Dietaris* de la Diputació del General, les obres d'alguns particulars com Pere Tomic o Jaume Safont o, en l'àmbit de la cancelleria, el *Dietari* del capellà d'Alfons el Magnànim o la biografia de Joan II, escrita per encàrrec de Ferran el Catòlic.

Tots aquests textos contenien discursos que s'entrelligaven, potenciaven o oposaven amb els missatges que, segons el moment, emetia el consistori a través de la seva altra eina de comunicació: l'escriptura de cartes i crides públiques. En elles, el municipi barceloní mostrava al receptor una identitat que era la que més li convenia, però que sempre havia de tenir una fonamentació en el dret i en la història. L'estudi comparatiu de les escriptures historiogràfiques i administratives ens permet entendre millor la identitat de Barcelona com a objecte històric al llarg dels darrers anys de l'Edat Mitjana i valorar el paper que la literatura historiogràfica tingué en la consolidació de les diverses maneres d'entendre's i utilitzar el municipi barceloní en aquest període.